

Uttalelse vedtatt av Årsmøtet i Oslo SV, 1. mars 2020.

Vi må tenke nytt om særskilt språkopplæring

Gode norskferdigheter og flerspråklig kompetanse er ekstremt viktig i en flerspråklig fellesskole. Ordningen med særskilt norskopplæring skal sikre gode norskferdigheter, men i dag blir ikke dette gjennomført etter formålet. Derfor må ordningen endres.

Særskilt språkopplæring er en rettighet minoritetsspråklige elever har gjennom paragraf 2-8 i opplæringsloven. Den sier at «Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.» Minoritetsspråklige elever må få språkopplæringen de har krav på. Det står svart på hvitt i lova at særskilt norskopplæring skal være en midlertidig ordning for å bedre elevenes norskferdigheter.

Betegnelsen særskilt språkopplæring er et samlebegrep for særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. I Oslo er det i hovedsak særskilt norskopplæring som gis til elevene.

I kommunerevisjonens rapport 3/2015 kommer det frem at blant elevene i avgangskullene 2013 og 2014 som fikk vedtak om særskilt språkopplæring i 1. trinn, hadde over 50 prosent særskilt språkopplæring gjennom hele grunnskolen. Når en så stor andel elever har en midlertidig ordning gjennom 10 års skolegang, kan vi ikke lenger kalle den midlertidig. Videre skriver kommunerevisjonen også at «rundt 80 prosent av elevene som hadde særskilt språkopplæring fra 1. trinn, fremdeles hadde det på 7. trinn». I rapporten skriver kommunerevisjonen i tillegg at de finner mangelfull dokumentasjon på kartlegging av elevenes norskferdigheter. I noen tilfeller finner man ingen dokumentasjon i det hele tatt.

I flere medieoppslag de siste fem årene har ordningen med særskilt norskopplæring blitt problematisert og kritisert. Flere forteller gjennom mediene at deres barn har fått vedtak om særskilt norskopplæring fordi de er minoritetsspråklige, ikke nødvendigvis fordi elevene har behov for ekstra norskopplæring. Kommunerevisjonens rapport om tiltaket kan delvis støtte en slik oppfatning når de viser til eksempler på at det er fattet vedtak om særskilt norskopplæring før kartlegging har blitt gjort.

Dette gjør at man bør stille spørsmål ved hvordan ordningen med særskilt språkopplæring praktiseres. All den tid det også er knyttet ressurstildeling til hvert enkeltvedtak skolene gjør, og det ikke er noen form for regnskapsrapportering på midlene som utgjør mer enn 200 millioner kroner i året i Oslo, kan man også stille spørsmål ved om andelen elever med vedtak om særskilt norskopplæring viser det reelle behovet for ekstra norskopplæring.

Vedtaket om særskilt norskopplæring må vise det reelle behovet for ekstra norskundervisning hos den enkelte elev, og de ekstra ressursene må brukes på en slik måte at elevens språkferdigheter løftes til et nivå hvor eleven kan følge vanlig undervisning.

I dagens finansieringsmodell i Osloskolen følger det ekstra midler til oppfølging av særskilt norskopplæring, men ikke til elever med vedtak om spesialundervisning eller adferdsvansker. I en realitet med trange budsjetter og prioriteringer, er det risiko for at midler gitt til særskilt norskopplæring omdisponeres til andre felt skolene opplever som viktige. Det er viktig å anerkjenne enkelte skolars begrensede økonomiske rammer, men det er likevel viktig at de midler som gis til særskilt norskopplæring brukes til nettopp dette.

Flerspråklighet er en ressurs i vår globaliserte verden. Derfor bør skolen styrke flerspråkligheten og tilby barn og unge som ønsker det morsmålsopplæring så langt det er praktisk gjennomførbart.

Oslo SV vil derfor:

- At det etableres kvalitetssikrede systemer som alle skoler bruker for å kartlegge elevenes ferdigheter før vedtak om særskilt norskopplæring fattes.
- At det gjennomføres en evaluering av ressurstildelingen til særskilt norskopplæring der konsekvensene av at tildeling følger enkeltvedtak synliggjøres og vurderes.
- At det etableres systemer for å sikre at midler til opplæring til flerspråklige elever brukes etter hensikten.
- ha en fullstendig evaluering av systemet for særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring slik at kvaliteten i opplæringstilbudet til flerspråklige elever bedres og lovens intensjoner ivaretas.
- At den praktiske gjennomførbarheten og gjennomføringsformen av morsmålsopplæringen til barn og unge som ønsker det, kartlegges og vurderes.
- At skoler i levekårsutsatte områder sikres ressurser til å møte sine særlige behov på en god måte